Nytt från udden

Nyhetsbrev från Ottenby fågelstation

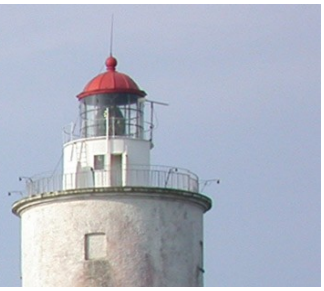

Årgång 2 — december 2010

Vintern överraskade oss tidigt i år och drivorna runt knuten på fågelstationen är gott och väl meterhöga redan! Antagligen växer de till sig ytterligare innan fångstpremiären i mars.

Detta blir det sista *Nytt från udden* som skickas som bifogad fil till din e-post. Från och med 2011 förbättrar vi hanteringen - mer om detta nedan. **GOTT NYTT 2011 önskar vi på fågelstationen!**

Hösten 2010 – siskor, skrikor och herrar

Fågelhösten 2010 blev både individrik och mångsidig. Den standardiserade fångsten i fyrträdgården gav ca 10.800 fåglar vilket är knappt 15 % över medelvärdet. Hösten karaktäriserades av kraftiga rörelser av bl.a. grönsiska och gråsiska vilket satte sina tydliga spår i ringmärkningsprotokollen. Förekomsten av gråsiskor var fortsatt god även efter den standardiserade fångsten avslutades den 15 november, och fram till mitten av december hade totalt 1541 ex märkts under hösten.

Nötskrika — sex individer ringmärktes under hösten.

Också nötskrika visade ovanligt kraftiga rörelser på Öland. Arten rastar sällan i fyrträdgården och fångas därför aldrig i några högre antal (i år sex ex.), men antalet förbisträckande nötskrikor var desto högre. Under flera dagar sågs flockar med nära tresiffriga antal ta höjd över Långe Jan inför språnget ut över havet.

Också uppträdandet av domherrar förtjänar att nämnas. De första sträckande individerna dök upp i slutet av september och rörelserna kulminerade i början av november. Totalt ringmärktes 141 individer, och enstaka fåglar fanns kvar i trädgården ända fram till jul.

Ny hemsida

Sveriges Ornitologiska Förening arbetar under vintern intensivt med att bygga upp sina nya hemsida. Detta innebär att också Ottenbys föråldrade sidor går i graven och byts ut mot en ny fräsch webblösning. Vi siktar på att ha den nya sidan sjösatt innan säsongen drar igång i mars, även om några av de mer krävande delarna ännu inte finns färdigbyggda då.

Den nya lösningen kommer bl.a. att innebära en förändrad hantering av *Nytt från udden*. Prenumeranter skall själva kunna anmäla sig via webben, och utskicken kommer att skötas via adressdatabasen som byggs in i hemsidan. Filen med nyhetsbrevet placeras på hemsidan och prenumeranten får en länk skickad till sig via e-posten. Vi tror att detta kommer att ge en bättre och mer rationell hantering.

I övrigt hoppas vi att den nya hemsidan ska ge en förbättrad inblick i verksamheten genom att ökad tillgänglighet till ringmärkningsdata, återfynd, publikationer, observationer, fotografier och mycket annat.

Sedan ett drygt år tillbaka har Ottenby fågelstation också en sida på Facebook. Där ges löpande uppdateringar om läget på udden (under högsäsong nära nog dagliga inlägg), ofta med bilder från ringmärkningen. Besök oss gärna där!

Ottenby fågelstation

- är belägen på Ölands södra udde
- startades 1946
- ägs och drivs av Sveriges Ornitologiska Förening
- bedriver en omfattande grund- och uppdragsforskning rörande fåglar
- har försett över en miljon fåglar med ring
- guidar besökande turister

www.ottenby.se

naturum Ottenby

- modern utställning i genuin miljö på Ölands södra udde.
- ger dig en spännande inblick i natur och kultur på sydligaste Öland
- anordnar guidningar, föredrag m.m.
- försäljning av naturrelaterad litteratur, holkar och andra nyttigheter
- entréfritt

www.ottenby.se

Sveriges Ornitologiska Förening

- är en riksomfattande förening för fågelintresserade, fågelskydd och fågelforskning
- har ca 15.000 medlemmar över hela landet
- är den svenska länken i världens största fågelskyddsorganisation, BirdLife International
- ger ut tidskrifterna Vår Fågelvärld, Fågelvännen samt Ornis Svecica
- driver Naturbokhandeln där du kan handla böcker och kikare ur ett av landets största urval
- tar dig runt i världen med resebyrån AviFauna

BLI MEDLEM DU OCKSÅ!

www.sofnet.org

Varierad nattfångst

2010 blev ett mycket varierat år i Ottenbys ringmärkningsverksamhet och hela 171 arter besökte labbet under säsongen. Utöver den generellt goda fågeltillgången var en bidragande orsak till detta den nattfångst som regelbundet bedrivs under höstsäsongen.

Nattfångsten vid Ottenby har sitt ursprung i höstarnas ugglenätter. Man upptäckte tidigt att man med hjälp av ficklampa, håv och lite försiktighet kunde fånga de horn-, jord- och pärlugglor som vistas i fyträdgården under dygnets mörka timmar, och samma sak gällde för andra nattaktiva arter som t.ex. dvärgbeckasin och morkulla. Under nattvandringarna sågs många andra arter i ficklampans sken men det mesta förblev svårfångat tills man upptäckte att ruskväder (friska vindar och kanske t.o.m. regn) gjorde att man kom betydligt närmare fåglarna. Detta öppnade möjligheter till fångst av artgrupper som tidigare varit svåråtkomliga, t.ex. gäss, änder, större vadare och måsar. Att dessa fåglar dessutom var intressanta för fågelstationens influensaarbete bidrog också till ett ökat intresset för nattfångsten.

Idag görs regelbundna natturer runt udden så snart väderläget är gynnsamt. Under hösten 2010 fångades en hel del trutar, gäss, dykänder m.m. men också en prärielöpare som hållit till på udden en tid. Bland andra udda inslag i nattfångsten kan nämnas mindre sångsvan, salskrake och dvärgmås som alla tre blev de första märkta i fågelstationens drygt 60-åriga historia. Vi hoppas så klart på spännande återfynd under kommande år!

Nattfångad salskrake. Detta var den första ringmärkta salskraken för Ottenby.

Gammal and – eller?

Rapporter om återfunna ringar är en aldrig sinande källa till kunskap, spänning och fascination. Här följer ett par exempel från de senaste månaderna.

Under hösten nåddes vi av meddelandet att man hittat en ring från en gräsand som märktes på Ottenby redan 1965! Det svenska åldersrekordet på gräsand ligger strax över 20 år, och en fågel från 1965 skulle osannolikt nog mer än fördubbla detta! Det framgick emellertid snart att ringen hittats i en burk ombord på ett gammalt fartyg som skeppades från Åland mot S:t Petersburg för slutgiltig demontering och destruktion. Hur ringen hamnat på fartyget vet vi inte och således heller inte när gräsanden dog eller hur gammal den egentligen blev...

Den senaste i raden av de mer långväga återfynden gäller en ung fisktärna som märktes här vid Ottenby på natten den 2 augusti i år. Den 9 december återfångades fågeln vid Swakopmund i Namibia i sydvästra Afrika. Avståndet från Ottenby till Swakopmund är 8758 km.

En av Ottenbys fisktärnor återfångades i Namibia.

Infekterade andrörelser kartläggs

I anslutning till vårt ordinarie arbete med influensaövervakningen har vi under hösten varit delaktiga i ett par projekt där ändernas beteenden studerats mer ingående.

Daniel Bengtsson, doktorand vid Linnéuniversitetet i Kalmar, genomförde i oktober en studie där man ville se om aktiviteten hos änder som bar på influensavirus skiljde sig från änder utan virus. Sedan tidigare vet man att infekterade individer har lägre vikt och stannar något längre på rastlokalen. Således skulle man kunna förvänta sig lägre rörlighet och ett mindre aktivt födosök hos dessa individer. I detta syfte användes en sändare som förutom att logga GPS-koordinater också registrerade fågelns aktivitet (mätt som fågelns rörelser, t.ex. under födosök).

Data från 40 olika vilda gräsänder (20 infekterade och 20 icke-infekterade) samlades in genom pejlingsarbeten som skedde veckorna efter sändaren sattes på. Materialet kommer att analyseras under 2011 och förhoppningsvis får vi anledning att återkomma med spännande resultat.

Aktiviteten hos gräsänder studerades under hösten.

Ottenby till Kina

På Ottenby fågelstation har vi en lång tradition av utlandsverksamheter bakom oss. Bland de mer långsiktiga engagemangen kan nämnas flyttfågelforskningen på Capri i Italien som påbörjades på 1960-talet, liksom arbetena med övervintrande europeiska fåglar i Nigeria i Västafrika som båda fortgår än idag.

Det senaste i raden av dessa arbeten rör ett samarbetsprojekt mellan de svenska och kinesiska ringmärkningscentralerna och där också Ottenby och Falsterbo fågelstationer ingår som samarbetsparters tillsammans med Bo Petersson, ringmärkare vid Bingsmarken i Skåne.

Den snabba samhällsutveckling som idag sker i Kina utgör ett hot mot många av de känsliga naturmiljöerna i landet. Grunden för ett bra naturvårdsarbete är kunskap om de värden man vill skydda, och vid kunskapsuppbyggnad som rör fåglar är just ringmärkningsverksamheter en basal komponent. Själva individmärkningen ger kunskap om häcknings- och övervintringsområden, flyttvägar, fenologi m.m. Standardiserade fångstinsatser ger möjlighet till långsiktig övervakning av populationsförändringar och med fåglar i handen ger korrekta åldersbestämningar ett mått på häckningsframgång m.m.

Ottenby deltar i utbildningsinsatsen som finansieras av SIDA. Det första besöket i projektets regi gjordes i september i år då Bo Petersson tillsammans med Johan Stedt, Ottenby, besökte fågelstationer vid Nenjiang och Beidaihe i nordöstra Kina. Under en dryg vecka arbetade de som instruktörer i fältarbetet och gav också föreläsningar om miljöövervakning, ruggningsstrategier och om svensk ringmärkning.

Bo Petersson förevisar åldersbestämning för kinesiska ringmärkare.

Sveriges Ornitologiska Förening

SOF är en obunden och riksomfattande förening för främjande av fågelintresse, fågelskydd och fågelforskning. SOF är den svenska grenen i BirdLife International som arbetar med fågelskydd i hela världen. SOF driver Ottenby fågelstation, Naturbokhandeln och naturresebyrån AviFauna.

VILL DU BLI MEDLEM? Kontakta oss!

Stenhusa gård, Stenåsa
380 62 Mörbylånga
Tel: 0485-444 40
medlem@sofnet.org
www.sofnet.org

Bidrag till verksamheten?

Ottenby fågelstations arbete baseras på ideella arbetsinsatser, ofta från ungdomar som här får chansen att utvecklas och ta ansvar. Praktiska, materiella och ekonomiska bidrag liksom tips på lämpliga sponsorer m.m. betyder mycket för oss och emottages med **de varmaste tack!**

Vill du, ditt företag eller kanske någon du känner lämna ett bidrag till verksamheten? Tag kontakt med stationschefen, eller använd: Pg 1994 99-5. Ange ”Bidrag till Ottenby fågelstation”.

Ottenby fågelstation

Verksamheten startades 1946 och styrs av SOF:s Ottenbykommitté. Över en miljon fåglar har ringmärkts och därigenom bidragit till den samlade kunskapen om vår fågelfauna.

Vid Ottenby fågelstation bedrivs en omfattande och bred fågelforskning. Verksamhetsfältet inkluderar bl.a. fågelflyttningens gåtor, övervakning av populationsförändringar samt fåglarnas betydelse som reservoar för influensvirus. Till detta kommer en omfattande uppdragsforskning och materialinsamling åt externa institutioner.

Vill du besöka fågelstationen och se mer av vår verksamhet? Vi guidar besökande turister och skolklasser under vår, sommar och höst. Mer information hittar du på vår hemsida, eller kontakta oss enligt nedan. VÄLKOMMEN!

Ottenby fågelstation
Ottenby 401
380 65 Degerhamn
Tel: 0485-66 10 93
ottenby@ottenby.se
www.ottenby.se